

Το Άουσβιτς όπως το θυμούνται απελευθερωτές και κρατούμενοι

/ [Γενικά](#)

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των ιστορικών, στο Άουσβιτς σκοτώθηκαν 1.100.000 Εβραίοι, 140 000-150 000 Πολωνοί, 100 000 Ρώσοι και 23.000 Τσιγγάνοι. Πηγή: B. Borisov / TASS

Η Ρωσία γιορτάζει τα 70 χρόνια από την απελευθέρωση των κρατουμένων στο στρατόπεδο κοντά στην πολωνική πόλη Οσβιέτσιμ. Η RBTH δημοσιεύει τις αναμνήσεις προσώπων που συμμετείχαν και που ήταν μάρτυρες σ' εκείνα τα γεγονότα.

Στις 27-1-1945 ο σοβιετικός στρατός υπό την αρχηγία του στρατηγού Κόνιεφ έβαλε τέλος στο μεγαλύτερο στρατόπεδο συγκέντρωσης του Γ' Ράιχ. Ιδού όμως, πως θυμούνται το γεγονός οι απελευθερωτές, αλλά και οι κρατούμενοι.

Στάλινγκραντ: «Εδώ είναι η κόλαση επί της γης»

Τους αιχμαλώτους του Άουσβιτς απελευθέρωσαν τέσσερις μεραρχίες πεζικού του Κόκκινου Στρατού. Την εμπροσθοφυλακή της επίθεσης αποτελούσαν οι άντρες της 107ης και 100ης μεραρχίας. Στην τελευταία υπηρετούσε ο ταγματάρχης Ανατόλι Σαπίρο, του οποίου η ομάδα εφόδου βρέθηκε πρώτη μπροστά στην πύλη του στρατοπέδου. Ο ίδιος θυμάται:

Το απόγευμα μπήκαμε στο χώρο του στρατοπέδου, περάσαμε την κύρια πύλη, πάνω από την οποία ήταν τοποθετημένη η πλεγμένη από κάγκελα επιγραφή «Η εργασία απελευθερώνει». Να μπούμε στο εσωτερικό των παραπηγμάτων χωρίς προστατευτικούς επιδέσμους στο πρόσωπο ήταν αδύνατο. Στα διώροφα κρεβάτια ήταν παρατημένα πτώματα. Κάτω απ' αυτά μερικές φορές έβγαιναν ημιθανείς σκελετωμένοι και ορκίζονταν ότι δεν είναι Εβραίοι. Κανείς δεν πίστευε στο ενδεχόμενο ότι θα ελευθερωθεί.

Εκείνο το διάστημα είχαν απομείνει στο στρατόπεδο περίπου 7 χιλιάδες κρατούμενοι. Μεταξύ αυτών και μια που έφερε τον αριθμό 74233 (το όνομα δεν εξακριβώθηκε), η οποία ανέφερε:

Είδα ξαφνικά στο δρόμο κοντά στο στρατόπεδο σιλουέτες με λευκές και γκρίζες στολές. Ήταν περίπου 5 η ώρα. Αρχικά νομίσσαμε ότι επιστρέφουν οι φύλακες του στρατοπέδου. Πήγα γρήγορα να δω ποιος έρχεται. Πόση ήταν η ευτυχία μας όταν είδαμε ότι είναι η σοβιετική εμπροσθοφυλακή. Τα φιλιά και οι χαιρετισμοί δεν είχαν τελειωμό. Μας προέτρεπαν να φύγουμε, μας εξηγούσαν ότι δεν πρέπει να μείνουμε εδώ καθώς δεν είχε διευκρινιστεί ακόμη που είναι ο εχθρός. Κάναμε μερικά βήματα να φύγουμε και επιστρέψαμε ξανά.

Ο αντιστράτηγος Βασίλι Πετρένκο, διοικητής το 1945 της 107ης μεραρχίας, εισέρχεται στο στρατόπεδο λίγο μετά τον Σαπίρο. Στα απομνημονεύματά του «Πριν και μετά το Οσβιέτσιμ», περιγράφει ως εξής τα όσα είδε:

Με την ονομασία «**Άουσβιτς**» αποκαλούσαν οι Γερμανοί το στρατόπεδο «**Οσβιέτσιμ**». Αποτελούνταν από πέντε στρατώνες και μία φυλακή. Σε ακτίνα 20-30 χιλιομέτρων, στην κοιλάδα Ντομπρόφσκι, υπήρχαν ακόμη άλλα **18 τμήματα**, με περίπου **80 στρατώνες**. Στον καθένα στεγάζονταν **200-300 φυλακισμένοι**.

Οι Γερμανοί εκκένωσαν στις 18 Ιανουαρίου όλους όσους ήταν σε θέση να περπατήσουν. Τους αρρώστους και αδύναμους τους άφησαν. Κάποιοι λίγοι, οι οποίοι μπορούσαν να περπατήσουν, το έσκασαν όταν ο στρατός μας πλησίασε στο

στρατόπεδο. Οι δικοί μας έστειλαν στο στρατόπεδο υγειονομικές μονάδες της 108ης, 322ης και της δικής μου 107ης μεραρχίας, οι οποίες έστησαν τουαλέτες και άλλες υγειονομικές εγκαταστάσεις εκστρατείας, όπως είχαν διαταχτεί να κάνουν. Το συσσίτιο οργάνωσαν επίσης αυτές οι μεραρχίες με κουζίνες εκστρατείας.

Ο διοικητής λόχου Βασίλι Γκρομάντσκι, ήταν και αυτός ένας από τους πρώτους που μπήκε στο «στρατόπεδο του θανάτου»:

Υπήρχαν εκεί κλειδωμένες πύλες και δεν ήξερα ποια ήταν η κεντρική. Διέταξα να σπάσουν τις κλειδαριές. Δεν έβρισκα κανέναν. Προχωρήσαμε γύρω στα 200 μέτρα και βλέπουμε να τρέχουν προς το μέρος μας φυλακισμένοι, περίπου τριακόσιοι, με ριγέ στολές. Ήμασταν σε εγρήγορση καθώς είχαμε προειδοποιηθεί ότι οι Γερμανοί αλλάζουν τις στολές τους. Αλλά ήταν πραγματικά κρατούμενοι. Έκλαιγαν, μας αγκάλιαζαν. Διηγούνταν πως εδώ είχαν εξολοθρευτεί εκατομμύρια άνθρωποι. Θυμάμαι μέχρι τώρα που μας είχαν πει ότι είχαν αναχωρήσει από το Άουσβιτς 12 βαγόνια που μετέφεραν μόνο παιδικά καροτσάκια.

Ο Ιβάν Μαρτινούσκιν το 1945 ήταν 21 ετών, υπολοχαγός, διοικητής του λόχου πολυβολητών της 322ης μεραρχίας πεζικού. Θυμάται ότι μέχρι την τελευταία στιγμή δεν είχε ιδέα πως τον είχαν στείλει για την απελευθέρωση του στρατοπέδου συγκέντρωσης:

Εδώ μεταφέρονταν άνθρωποι από όλη την Ευρώπη. Καθημερινά έφταναν **10 τρένα**, με **40-50 βαγόνια**, όπου στο καθένα στοιβάζονταν **50 με 100 άνθρωποι**. Την πρώτη ημέρα επιβίωνε το **10% έως 30%** των κρατουμένων. Καταγραφή όσων πέθαναν αμέσως μετά την άφιξή τους σε θαλάμους αερίων δεν τηρήθηκε. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των ιστορικών, στο Άουσβιτς σκοτώθηκαν **1.100.000 Εβραίοι, 140 000-150 000 Πολωνοί, 100 000 Ρώσοι και 23.000 Τσιγγάνοι**.

Πλησίασα με το λόχο μου το φράχτη, αλλά είχε αρχίσει να σκοτεινιάζει και δεν μπήκαμε στο χώρο, αλλά καταλάβαμε το φυλάκιο έξω από την περίμετρο στρατοπέδου. Θυμάμαι ότι ήταν πολύ ζεστό, σκεφτήκαμε μάλιστα ότι οι Γερμανοί είχαν προετοιμάσει για τους ίδιους ένα ζεστό χώρο, αλλά να που ήρθαμε εμείς. Την επόμενη μέρα αρχίσαμε την εκκαθάριση. Υπήρχε εκεί ένας τεράστιος συνοικισμός, η Μπζεζίνκα, με στερεά σπίτια από τούβλο, και όταν αρχίσαμε να προχωράμε προς τα εκεί άρχισαν να μας πυροβολούν από κάποιο κτίριο. Καλυφθήκαμε και συνδεθήκαμε με τη διοίκηση. Ζητήσαμε να χτυπήσει το κτίριο το πυροβολικό. Ας το καταστρέψουμε, και πάμε παρακάτω. Μας απάντησαν όμως ότι το πυροβολικό δεν θα χτυπήσει, επειδή εδώ υπάρχει στρατόπεδο συγκέντρωσης

μέσα στο οποίο υπάρχουν άνθρωποι και θα πρέπει να αποφύγουμε την ανταλλαγή πυρών. Τότε μόνο καταλάβαμε τι φράχτης ήταν αυτός.

Ημερολόγια πείνας, θανάτου και πολιορκίας

Μετά τους στρατιωτικούς, στο στρατόπεδο μπαίνουν ανταποκριτές, οι δημοσιογράφοι της στρατιωτικής εφημερίδας της 38ης στρατιάς, Ούσερ Μαργκούλις και Γκενάντι Σάβιν. Να ποια ήταν η μαρτυρία τους:

Μπήκαμε στο τούβλινο κτίριο ερευνήσαμε τα δωμάτια, οι πόρτες δεν ήταν κλειδωμένες. Στο πρώτο δωμάτιο υπήρχε ένα ολόκληρο βουνό από παιδικά ρούχα: Παλτουδάκια, παντελόνια, ζακέτες, μπλουζάκια. Πολλά είχαν κηλίδες από αίμα. Σε ένα άλλο υπήρχαν κιβώτια γεμάτα από οδοντιατρικές γέφυρες και χρυσά δόντια. Στο τρίτο κουτιά με γυναικεία μαλλιά. Και στη συνέχεια, μια γυναίκα (σ.σ. κρατούμενη του στρατοπέδου) μας οδήγησε σ' ένα δωμάτιο με κομψές γυναικείες τσάντες, αμπαζούρ, πορτοφόλια και άλλα δερμάτινα είδη. Μας είπε: «Όλα αυτά έχουν φτιαχτεί από ανθρώπινο δέρμα».

Το Οσβιέτσιμ είναι ελεύθερο και για τη διοίκηση της πόλης ορίζεται επικεφαλής ο Γκριγκόρι Ελισαβέτινσκι, ο οποίος στις 4 Φεβρουαρίου 1945 αναφέρει σε γράμμα στη σύζυγό του:

Στο στρατόπεδο υπάρχει παιδικός θάλαμος. Εκεί έφερναν εβραιόπουλα διαφόρων ηλικιών. Σε αυτά, πραγματοποιούσαν διάφορα πειράματα, όπως στα κουνέλια. Είδα ένα νεαρό 14 ετών, στον οποίο για «επιστημονικούς» σκοπούς εισήγαγαν στη φλέβα του κηροζίνη. Μετά έκοψαν ένα κομμάτι απ' το σώμα του και το έστειλαν σε εργαστήριο στο Βερολίνο, ενώ στον ίδιο πρόσθεσαν ένα άλλο ανθρώπινο κομμάτι. Τώρα βρίσκεται στο στρατιωτικό νοσοκομείο γεμάτος βαθιές σαπισμένες πληγές και δεν μπορεί να γίνει τίποτα για να βοηθηθεί. Στο στρατόπεδο κυκλοφορεί μια όμορφη κοπέλα, νέα, αλλά παράφρων. Εκπλήσσομαι πώς όλοι αυτοί οι άνθρωποι δεν τρελάθηκαν.

Το ίδιο διάστημα κάποιοι από τους απελευθερωμένους, όσοι κατάφεραν να ανακτήσουν τις δυνάμεις τους και να περπατήσουν, εγκατέλειψαν μόνοι τους το Άουσβιτς. Η διήγηση ενός, με τον αριθμό 74233:

Στις 5 Φεβρουαρίου κινηθήκαμε προς την κατεύθυνση της Κρακοβίας. Από τη μια πλευρά του δρόμου υπήρχαν τεράστια εργοστάσια τα οποία είχαν κατασκευάσει

κρατούμενοι, που είχαν πεθάνει εδώ και καιρό από την εξαντλητική εργασία. Από την άλλη πλευρά ήταν ακόμη ένα μεγάλο στρατόπεδο. Μπήκαμε εκεί και βρήκαμε αρρώστους οι οποίοι όπως κι εμείς, σώθηκαν επειδή δεν έφυγαν με τους Γερμανούς στις 18 Ιανουαρίου. Από εκεί προχωρήσαμε παραπέρα. Μας συνόδευαν για αρκετό διάστημα τα ηλεκτρικά καλώδια στις πέτρινες κολώνες, σύμβολο της δουλείας και του θανάτου. Μας φαινόταν ότι δεν θα καταφέρουμε ποτέ να βγούμε από το στρατόπεδο. Επιτέλους αυτό τελείωσε, και φτάσαμε ως το χωριό Βλοσενιούσστα. Εκεί διανυκτερεύσαμε και την επόμενη μέρα, 6 Φεβρουαρίου, ξεκινήσαμε πάλι. Στο δρόμο, μας πήρε ένα όχημα και μας έφερε στην Κρακοβία. Είμαστε ελεύθεροι, αλλά ακόμη δεν μπορούμε να χαρούμε. Περάσαμε πάρα πολλά και χάσαμε πάρα πολλούς.

25-30 χιλιάδες Εβραίοι από πολλές ευρωπαϊκές χώρες έφταναν ταυτόχρονα στη διάρκεια των τεσσάρων χρόνων. Γυναίκες, ηλικιωμένοι, παιδιά, και άρρωστοι χωρίζονταν από υγιείς άνδρες και εκτελούνταν αμέσως.

Τα τελευταία δύο χρόνια εκτελούνταν και οι άνδρες. Η καθημερινή τροφή ήταν ένα είδος σούπας και 150-200 γραμμάρια ψωμί. Τον Οκτώβριο του 1944 τα κρεματόρια λειτουργούσαν νυχθημερόν. Τον Δεκέμβριο του 1944, ανατινάχθηκαν από τους Γερμανούς.

Ιλιά Κρολ, RBTH

Πηγή: gr.rbth.com